

Advies over het decreet houdende instemming met het Cultureel Samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap

SARC Advies 4 april 2013
SARiV Advies 2013/9

4 april 2013

Adviesvraag: Voorontwerp van decreet houdende instemming met het Cultureel Samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap van 7 december 2012

Adviesvrager: Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
Ontvangst adviesvraag: 25 maart 2013

Adviestermijn: 10 dagen

SARC

Goedkeuring/bekrachtiging raad: 4 april 2013
Kenmerk: SARC Advies 4 april 2013

SARiV

Goedkeuring/bekrachtiging raad: via schriftelijke procedure op 4 april 2013
Kenmerk: SARiV Advies 2013/9

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	2
2. Advies	2
3. Conclusie	5

1. INLEIDING

Op 22 maart 2013 hechtte de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Cultureel Samenwerkingsakkoord van 7 december 2012 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) werd op 26 maart 2013 door Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege om advies verzocht. Na overleg tussen de secretariaten werd de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) uitgenodigd om mede te adviseren over dit samenwerkingsakkoord, gelet op de bepaling die is opgenomen in het oprichtingsbesluit van de SARiV en die stelt dat “in afwijking van artikel 4, 8°, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over ontwerpen van samenwerkingsakkoord die de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest wil sluiten met de Staat of met andere gemeenschappen en gewesten”. Hoewel de Vlaamse Regering geen formeel advies gevraagd heeft aan de SARiV, leek het de SARC aangewezen om tot deze samenwerking over te gaan om te vermijden dat later in de procedure de Raad van State zou oordelen dat alsnog het advies van de SARiV moet worden gevraagd.

Namens de SARC coördineerde de Algemene Raad het advies dat tot stand kwam met een schriftelijke inbreng van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk. De SARC en de SARiV (‘de Raden’) keurden het advies goed na een schriftelijke procedure die eindigde op 4 april 2013.

2. ADVIES

Het Cultureel Samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap (‘het Akkoord’) kende een zeer lange en moeizame ontstaansgeschiedenis. Het culturele werkveld in de ruime zin is al lang vragende partij voor een dergelijk akkoord. In “Vragen voor een Vlaams Cultuurbeleid”, Memoranda 2004 voor de nieuwe Vlaamse Regering” noemde de culturele sector het “hallucinant en beschamend” dat in een federaal land geen culturele akkoorden tussen de gemeenschappen bestaan. Vijf jaar later werd het pleidooi voor een cultureel samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap herhaald in het Memorandum 2009-2014 van de SARC. “Een dergelijk samenwerkingsakkoord versterkt en ondersteunt het Vlaamse cultuurbeleid en daagt uit om van meertaligheid en diversiteit een troef te maken.”

Het stemt de SARC dan ook tevreden dat ministers Schauvliege en Laanan erin slaagden het kluwen te ontwarren. Zoals de Memorie van Toelichting bij het ontwerpdecreet zelf ook stelt, heeft het Akkoord niet enkel een symbolische waarde, maar heeft het ook de ambitie om een antwoord te bieden aan de reële praktische en operationele noden in het culturele veld. De beide gemeenschappen hebben samen de keuze gemaakt voor een kadertekst die vervolgens kan aangevuld en uitgewerkt worden met concrete voorstellen voor implementatie.

De SARC en de SARiV staan positief ten opzichte van het ruime bereik van het Akkoord. Het betreft het engagement om gemeenschappelijke standpunten in te nemen ten aanzien van derde partijen (het federale niveau¹, internationale organisaties en andere), de versterking van de administratieve uitwisseling tussen beide partijen, het bevorderen van stages en uitwisselingen in het culturele veld, de versterking van de wederzijdse deelname aan het cultureel aanbod in elke gemeenschap (onder

¹ Niet in het minst de kans om als Vlaamse en Franse Gemeenschap gezamenlijk te wegen op thema’s als auteursrechten en semi-atorale arbeid.

meer door het delen van de culturele agenda's) en de mogelijkheid om het Akkoord verder uit te werken met respect voor het afgebakende toepassingsgebied².

Er bestaat al heel wat samenwerking tussen de gemeenschappen op internationaal vlak. Voor de standpuntbepaling ter voorbereiding van de bijeenkomst van de Raad van ministers van Cultuur van de Europese Unie wordt afgestemd tussen de deelstaten. Elk van de deelstaten tracht wel zijn eigen accenten in te brengen in het beleid. De Franse Gemeenschap zal soms meer aandacht hebben voor het vrijwaren van de subsidiëringmogelijkheden in de sector cultuur en het audiovisueel beleid in het kader van het Europees handelsbeleid, terwijl de Vlaamse Gemeenschap misschien meer de nadruk zal leggen op de opportuniteiten van de culturele industrieën. Hoewel er verschillende accenten bestaan, kunnen de beide gemeenschappen in gezamenlijke slagorde posities innemen op het Europees forum.

Hetzelfde geldt tevens voor de samenwerking binnen de Raad van Europa. Hoewel de deelstaten in sommige dossiers soms botsende belangen te verdedigen hebben, hoeft dit niet te beletten dat men binnen deze internationale organisatie tot samenwerking kan overgaan. Een goed voorbeeld hiervan is het programma "Eurimages" dat belangrijk financiële steun verleent aan de internationale productie van films. Momenteel wordt gedebatteerd over een aanpassing van de bijdrage van de lidstaten aan dit programma en ligt de vraag op tafel of de formule voor de berekening van de bijdrage van de lidstaten model zal staan voor de verdeling van de Belgische bijdrage tussen de deelstaten. De Raden hopen dat de geest van de samenwerking die aan de basis ligt van het Akkoord en de kaders die voorzien zijn om de samenwerking vorm te geven een voldoende basis bieden om tot werkbare afspraken te komen tussen de Belgische entiteiten.

Voor het overgrote deel van de materies die door de UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) worden behandeld, zijn in ons land de gemeenschappen bevoegd. Beurtelings nemen de deelstaatministers het woord in de Algemene Vergadering en vertegenwoordigen zij België, net zoals dit het geval is binnen de Europese Unie. België is momenteel nog lid van de Uitvoerende Raad van UNESCO en dit veronderstelt afstemming tussen de deelstaten over de ingenomen standpunten. Binnenkort komt echter een einde aan het Belgisch mandaat in de Uitvoerende Raad. De Raden hopen dat het Akkoord een goede basis vormt om de interactie tussen de gemeenschappen binnen de UNESCO verder te stimuleren en dat het nieuwe mogelijkheden biedt om België in al zijn culturele diversiteit te tonen binnen de UNESCO. Indien een intra-Belgische afstemming aan de basis ligt, roept dit bovendien geen vragen op bij UNESCO(-lidstaten). Door goede afspraken over een beurtrol, een presentatie van bv. een auteur uit beider taalgemeenschappen of door de aanwezigheid van de diplomatieke vertegenwoordigers op elkaars evenementen wordt ook op het internationaal terrein onderlijnd dat de gemeenschappen tot een opbouwende samenwerking in staat zijn. Dit belet echter niet dat de deelstaten ook autonoom initiatieven kunnen nemen. Het Akkoord voorziet in de oprichting van een samenwerkingsplatform. Het zal volgens de Raden een uitdaging zijn om daarvan een goed functionerend mechanisme te maken dat een meerwaarde biedt bovenop de afstemming van internationale dossiers die nu al bestaat.

De Raden hopen dat het Akkoord tevens een dynamiek met zich mee zal brengen om onze culturele actoren nog actiever uit te dragen in het buitenland. Hiervoor kan tevens worden samengewerkt met de federale overheid, mits respect voor elkaars bevoegdheden. Naar aanleiding van Belgische of gezamenlijke handelsmissies van Flanders Investment and Trade (FIT), Brussel invest & export en L'Agence wallonne à l'Exportation et aux Investissements étrangers (AWEX) in het buitenland, al dan

² De SARC merkt op dat 'muziek' niet vermeld wordt bij het toepassingsgebied van het Akkoord (artikel 1). Dit wordt best rechtgezet. In de Franse Gemeenschap maken "musique classique" en "musique non classique" deel uit van de "arts de la scène". In Vlaanderen is dit niet altijd het geval geweest. In de jaren 1990 was er een podiumkunstendecreet waar muziek niet toe behoorde.

niet onder leiding van de Prins, kunnen de gemeenschappen tot afspraken komen om zelf het initiatief te nemen om een eigen culturele presentatie aan te bieden en culturele producten te promoten. De beide gemeenschappen beschikken tevens over buitenlandse culturele infrastructuren. De Franse Gemeenschap heeft een Cultureel Centrum met tentoonstellingszalen in Parijs, een kleine theaterzaal in de diplomatieke delegatie in Parijs en een speeltheater in Avignon. Vlaanderen beschikt over het Cultureel Centrum De Brakke Grond in Amsterdam. Deze keuzes vertalen perfect onze taalkundige en culturele verbondenheid met onze prioritaire partnerlanden. De Raden hopen dat het Akkoord een kader kan scheppen voor samenwerkingsinitiatieven en presentaties in deze centra. Daarnaast kunnen op internationale festivals of beurzen de gemeenschappen hun sterktes uitspelen en vice versa deuren openen voor elkaar.

De Raden menen bovendien dat het Akkoord naast de hogergenoemde samenwerking in de internationale context, ook de al spontaan gegroeide samenwerkingsverbanden op het terrein tussen de twee gemeenschappen verder zal ondersteunen en een hefboom zal creëren voor nieuwe initiatieven en mogelijkheden.

In haar conceptnota "Vernieuwing van het Kunstendecreet en beleidskader kunsten" verwijst minister Schauvliege expliciet naar het Akkoord als hefboom voor de bi-communautaire ondersteuning van kunstinstellingen. In dit verband verwijst de SARC naar het advies van de Raad voor Cultuur van december 2005 (C13/05), dat stelt dat een cultureel samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse en Franse gemeenschap de mogelijkheid creëert om financiële hefbomen te ontwikkelen ter ondersteuning van projectmatige samenwerking met de federale culturele en wetenschappelijke instellingen. Deze zouden op die manier een plaats kunnen krijgen in het cultuurbeleid van de gemeenschappen.

Het begrotingsakkoord over het Akkoord werd gegeven mits de uitvoering van het Akkoord en de toekomstige budgettaire gevolgen opgevangen worden binnen de begroting Cultuur. De huidige budgettaire situatie laat niet veel marge voor nieuwe initiatieven. De minister kondigde eerder al haar plannen aan voor het internationaal cultuurbeleid. Het zal volgens de Raden een uitdaging zijn om ook voldoende financiële middelen vrij te maken om waarachtig invulling te geven aan het Akkoord. Nadat het zo lang heeft geduurd vooraleer het tot stand kwam, zou de nieuwe dynamiek die kan gepaard gaan met dit nieuwe kader niet mogen gefnuikt worden door de schaarste aan middelen voor het Internationaal cultuurbeleid. Naast de zorg voor voldoende middelen vragen de Raden om afspraken te maken tussen de beide partijen betreffende de inbreng en de verdeling van de middelen.

3. CONCLUSIE

De SARC en de SARiV hechten hun goedkeuring aan het voorontwerp van decreet houdende instemming met het Cultureel Samenwerkingsakkoord van 7 december 2012 tussen de Vlaamse Gemeenschap en de Franse Gemeenschap. De Raden beklemtonen verheugd te zijn dat er eindelijk werk wordt gemaakt van een cultureel samenwerkingsakkoord tussen de twee gemeenschappen. Ze kijken hoopvol uit naar de verdere invulling ervan.

Hoogachtend,

Namens de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media,

(getekend)

Luk Verschueren
Voorzitter

(getekend)

Iris Van Riet
Secretaris

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris